ORATIO

HABITA IN ÆDIBUS FACULTATIS MEDICÆ

AB ANTONIO DUBOIS

PROFESSORE,

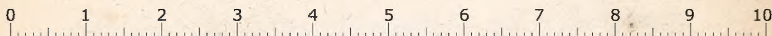
DIE 18 MENSIS JUNII 1818,

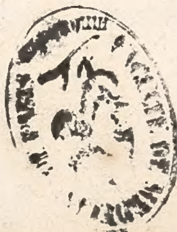
POSTQUAM FILIUS,

AD DOCTORIS GRADUM PROMOVENDUS,

SUAM THESIM, ILLO PRÆSIDE,

PROPUGNAVISSET.

TYPIS FAIN, JUXTA ODEON.

ANTONIUS DUBOIS

AD COLLEGAS SUOS, MEDICINÆ

PROFESSORES.

Amantissimi sodales et socii,

Sedeo felicissimus pater simul et judex et præses, coram ornatissimo auditorum consessu, inter vos cum singulari benevolentiâ interrogantes, et dulcem filium de gravissimis medicinæ partibus respondere conantem.

Jampridem expertus nihil amicitiâ vestrâ carius animo meo insidere, et amicorum talium nunquàm vel medicis vel aliis hominibus satis esse, lætor admodùm, quòd

novam in hoc solemni cœtu gratiam vobis debuerim; quam quidem nec reddi, nec solvi posse unquàm putabo; vix etenim vobis sat gratus videar, si semper apud me integra remanserit; si, quantas insuper grates possim, per totum vitæ curriculum adjiciam.

Fortunati ambo et genitor et natus, si, dùm nova evolveret medicandi præcepta quibus imbui mentem, dùm varia operandi exempla quibus manum illius instruxi recitaret, non vestram lassaverit attentionem, et spes vestras non fefellerit; si me non vana et inaudita surdis auribus cecinisse, et parùm fidelibus oculis indigitavisse agnoveritis!

Quid restat nunc, amantissimi sodales, nisi vos obtestari, ut eâdem benignitate semper juvenem hunc prosecuti, tunc adoptatum aliquandò, si labor, virtus et merita præstiterint, paternâ suscipiatis caritate,

meamque vicem suppleatis meî memores, postquàm ultima et indeclinabilis hora fati, quam nec opto nec vereor, me hâc luce cassum, me laboribus atque officiis defunctum, communi gremio naturæ restituerit?

Sed quid ego de duobus illis principiis, à quibus cuncta in orbe terrarum manant atque pendent, id est, de fato et naturâ loquor vobis, siquidem vetat locus, et de extremis loqui plurima ignavi animi indicium arbitror? Attamen, ô vos sodales amantissimi, nolite *spartanum* illud meum abnuere testamentum; solam hanc vobis effigiem atque imaginem meî, filium disciplinâ meâ institutum relinquam. Hoc opus meum, hanc animi formam superstitem potiùs quàm figuram corporis accipite : et grande destinati decessûs solatium feram, et in novissimâ die nihil desiderabunt oculi mei.

Tu verò, fili carissime, jam nunc assuesce, ut patres piis affectibus amplecti,

quos omni doctrinarum genere excellentes magistros admirari et venerari jamdiù soles : horum exempla et vestigia sequere, ut cunctas artis nostræ partes percalleas ; præcipua tibi sit felicitas et videre illos et illis videri : ab his, disces humani corporis texturam, physiologiæ leges, chimiæ secreta, botanices mysteria ; ab illis, potestates herbarum, pathologiæ classes et therapeutices præcepta ; ab aliis, chirurgices vim et solertiam, pharmaceutices mixturas et pocula, deniquè medicinam Themidis ducem ; nec recusabis, si quandò te patria per oppugnantium tela et ignes, per præliorum vulnera vocaverit, imitari fortes animos eorum, quos Pyrenes et Alpium scopuli, Germaniæ flumina et montes, marium procellosi tractus, Nili pestilentes et ardentes arenæ, boreales pruinæ, magis quàm victores ipsos obstupuerunt, et ipsa semper obstupescet remotissima posteritas.

Verumtamen, ô fili, inter tot insignes viros, clarissima saluberrimæ Facultatis lumina, absentem requires (proh dolor!) primum nostræ clinices antistitem! neque hunc audies ampliùs, tùm de cordis pathologiâ, tùm de morbis quibuslibet internis, judicio et conscientiâ disserentem hippocraticâ; qui quidem civitati parisinæ humanoque generi amissus, vitam adhuc trahit miserabilem, et famâ suî fruitur, stans in longinquo magni nominis umbra venerabilis!

Scilicet summus ille philosophus te monuisset, jam pridem evolavisse tenebrosa ignorantiæ secula, ubi chirurgus fomenta et scalpellum, medicus inania pharmacorum nomina et sesquipedalia verba tantùm noverat;

Ubi ipsa gallicæ comœdiæ musa cum ægrotis et pharmacopolis medicinæ theses, ipsosque medicos et medicorum filios unâ

eâdemque fabulâ plaudenti plebeculæ deridendos propinabat;

Tunc medicinæ imperanti servam parere chirurgiam;

Hodiè utramque omni studiorum genere ita vigentem enitere, ut in regione sublimiori collocata extra telorum comicorum jactus assurgat;

Hodiè dominationem nullam, nullam incumbere servitutem;

Artem sanandi, olìm divisam, et superstitioni famulantem, nunc unam esse atque liberam; ipsam etenim, si aliter fieri posset, cæcam, claudam, et mancam fore;

Credendum esse potiùs *Hippocratis* oraculo, *periculosa experimenta, judicium difficile* pronunciantis, quàm novarum opinionum primis motibus, undè tanquàm ex uberrimo fonte tot errores, tot mala per populos derivata fluxerunt;

Nos è caliginosâ nocte ad lucis dubiæ

crepuscula paulatìm emergere; nondùm affulgere sapienti clarum solem; et in frequenti scholarum nostrarum ambitu unam semper vacare cathedram, semper unum deesse professorem, nempè *veritatis ignotæ* interpretem.

Hæc et alia prorsùs utiliora noster ille amicus, te (sineret insanabilis morbus) edocuisset, quibus pauca subjicere liceat, quæ jam tecum ego sæpè his absentibus, quæ nunc iisdem audientibus dicam, ut tam venerandi conventûs suffragio consecrata in tuam mentem altiùs descendant.

O nate, ad hunc doctoris gradum vigiliis et laboribus pervenisse nihil est : legibus fecisti satis; sed plura postulamus quàm leges;

Magnum opus aggrederis, et invidiosæ aleæ plenum : tibi nunc curriculum patet. Age, vigila, et, ut ait lyricorum latinorum princeps, *venere et vino abstine, suda et alge*, meditare noctu, per diem operare,

scribe parùm, deniquè *brevem vitam*, quantulacumque est, *longæ arti*, impende, ut metam contingas;

Verumenimverò alia res est ante scientiam longè magis necessaria, et hoc tibi imprimis animo defixum immotumque sedeat;

Nullus est verè medicus, nisi vir probus sanandi peritus; cujus quidem probitas tam arctis, tam religiosis continetur finibus, ut sacrosancti illius mores extra omnem corruptelæ suspicionem semper servandi sint;

Non alia tibi sint in privato, alia in publico verba : ubiquè idem animus, idem sermo semper sit;

Cave ne fœda argenti sitis, ne vana usurpatæ famæ ambitio te transversum agat, quia lucri rubigo pectus infectum urit, quia *diurnum* nomen non manet *diuturnum*;

Semper incedes dubitando, nisi certa experientia te certum fecerit;

Absit, ut insolita et periculosa tentando

quæ nihil profutura sint, *animas viles* hominum in hospitiis communibus ægrotantium audax irridere videaris ;

Curam pauperibus vel divitibus eamdem afferes et æqualem, siquidem cuncti æquales nascuntur, moriuntur æquales;

Non aliter in te convertes oculos, et potentem comparabis virorum illorum tutelam, quos rectores providentissimos parisina hospitia, quos patres optimos sibi gratulatur ægra pauperum turba ; sic interna sedulò colentem nosodochiorum officia, te notabunt illi homines non minùs ingenio, dignitate et purpurâ, quàm virtutibus omnimodis insignes. Quòd si tales viri, qui non semel mihi faverunt, te diligentiâ moribusque sibi placuisse declaraverint, jam non de futuro sollicitus, duplicem hanc erga nos benevolentiam tibi uni aliquandò tradam velut hæreditatem omni patrimonio præstantiorem.

Huc igitur specta ; huc contende : et summum crede nefas, pudorem, primam vivendi causam, non tueri ;

Majus crede nefas, arcana non tacere, quocumque modo credita tenueris : fides enim commissa tuam fidem tenacioribus obligat vinculis, quàm aris solemnibus confirmata jurisjurandi religio.

Forsitan hìc antiquitatis exemplo inductus, te divinos *Hippocratis* libros tangentem, ut solebant fideles discipuli, ipsius doctrinæ et invicto in patriam amori astringere sacramento debuerim.

Verùm alia tempora, alii mores : nonne etenim hanc nostram ætatem vidimus virtutum simul et scelerum fecundam parentem, repetitis imbutam fraudibus, religionis et civium jura, populos et reges vicissim jurando fallentem, et societatis legumque fundamenta perturbantem? Revocate in memoriam, si fas est, auditores ornatissi-

mi, quot ævo maturi homines, quot senes etiam sepulcro proximi, nuper sordidas et vix pueris dignas ambages violandæ fidei exquirerent; ut venalia sponsionum pactorumque ludibria quotannis in lucem proferentes, et perfidiæ vorticoso turbine in perjuria præcipites acti, omnem sacramenti excusserint sanctitatem.

Itaque, ô fili, non hodiè jurabis, neque per immortales libros, neque per augustum *Coï senis* caput, quod supra terrenam fecem et corruentium imperiorum rudera seculis elatum, in orbe terrarum universo regnat atque dominatur : sed eadem præcepta, quæ veteres medici juravêre, tu, quamvis non jurata, servabis. Intereà paternæ potestatis sacerdotio naturali indutus, Hippocrati te voveo, dico atque consecro.

Deniquè sic inauguratum doctorem, ô fili carissime, te hæc ultima paucis monitum volo, ut cùm fausta occasio se tibi obtulerit,

iter hodiè incœptum firmiore gradu moliaris et peragas.

En erit aliquandò illa dies, exoptata dies, quâ nobiles in arte medicâ æmuli, pro vacanti cathedrâ quâlibet, inter se concursu publico advocati decertabunt, victoriam non iniquo favore, sed judicibus magistris relaturi : tunc si te longis laboribus disputationumque periculis probatum, et necessariis instructum dotibus, in gremio suo professorem (quod utinam, iterùmque utinam!) saluberrima Facultas admiserit, memento magistros tuos quamvis tunc sodales factos usquè venerari : memento studiosam juvenum audientium phalangem summâ benignitate conciliandam, præcipuo fovendam amore, et meritâ veneratione esse continendam;

Hæc juventus semper patriæ solidum tutamen, artis medicæ blanda spes et decus,

libertatis vividum robur, nihil falsum, nihil vile, nihil insidiosum admittit;

Hæc juventus per se veridica, nondùm ad simulationis artificium erudita, innocentis animi virginitatem illibatam, subtilis judicii sinceram sagacitatem ubiquè circumfert;

Melior professori modestè perito quàm superbè ignaro, nihil veniæ, nihil laxamenti habet, si nomine tantùm, non re ipsâ munus adimpleveris; vultum disserentis aspectat curiosiùs, dicta attentiùs excipit, mentem et ludos etiam scrutatur, excutit (nam latere nequit qui omnibus vivit; totus patet qui loquitur omnibus :) hæc eadem, postquàm æquis trutinæ lancibus quemque suspenderit, discrimina et locos assignat; mendaci larvam detrahit; ingrato ad nudum lacerat togam inexorabilis; imperitum *clamantem in deserto* cum contemptu deserit, ipsâ fugâ et silentio quàm facetè aut callidè pronunciatis formidabilior.

O nate, ô vos illius condiscipuli, nam vos omnes, iisdem disciplinis conjunctos, eodem amore ut fratres complector; jamjam quadragesimus effluxit annus, ex quo inter juvenes agmine perpetuo ad hoc Æsculapium succedentes versatus, artis edocendæ susceptum onus profiteor, nunquàm hos eâdem caritate quâ patriam, quâ liberos, fovere destiti : semper hunc diligendi sensum à naturâ ingenitum ita pietate mutuâ pensaverunt, ut indè mea felicitas, mea vita pependerit.

Quæ quidem merces non quæsita, (amantem enim redamant) mihi dulcedine suavissimâ pectus adhuc titillat et gaudio perfundit maximo, confirmatque hanc meam agendi normam, hanc veterem animi sententiam, quam usque ad extremum vitæ cardinem profitebor,

DISCIPULIS PLACUISSE BONIS MEA MAXIMA LAUS EST.

FINIS.